

1. Indledning

Hovedformålet med lovforslaget er at gennemføre en fuldstændig revision af reglerne om skifte af dødsboer. Med forslaget tilsigtes samtidig en gennemgribende forenkling og modernisering af behandlingen af dødsboer. Som et vigtigt led i bestræbelserne på at nå dette mål foreslås antallet af skifteformer (berigtigelsesformer) næsten halveret i forhold til i dag, hvor der findes 11 forskellige skifteformer.

Endvidere foreslås dele af bobehandlingen flyttet fra skifteretterne og over til advokater med særlig beskikkelse til at behandle dødsboer, hvorved domstolens opgaver på dette område i det væsentligste begrænses til at træffe afgørelse i tvister. Det indgår således som en afgørende nydannelse i lovforslaget, at de gældende regler om offentlig behandling ved skifteretten og ved testamentseksekutorer afskaffes og erstattes af én fælles behandlingsmåde, betegnet behandling ved bobestyrer. For at sikre, at disse boer bliver behandlet af en så højt kvalificeret stab af bobestyrere som muligt, lægger lovforslaget op til, at der i hver retskreds alene gives fast autorisation som bobestyrer til en begrænset kreds af advokater.

Lovforslaget lægger endvidere op til en ændring af reglerne for privat skifte. Efter gældende ret er det en betingelse for at skifte privat, at arvingerne inden boets udlevering påtager sig at hæfte personligt for den afdødes gældsforpligtelser. Denne betingelse foreslås afskaffet og erstattet af nogle nye kriterier, der har til formål at smidiggøre systemet uden at svække blandt andet kreditorernes retsstilling. Ved at ændre reglerne for arvingers personlige gældshæftelse tilstræbes, at flere boer, herunder navnlig relativt mindre boer, vil blive skiftet i privat regi.

En særlig forenklet behandlingsform gøres mulig i en række boer, der opfylder de almindelige betingelser for at blive skiftet privat, og hvor der hverken er arvinger, som er repræsenteret ved værge eller skifteværge, eller legatarer. I det omfang, sådanne boer hverken er skattepligtige eller pligtige at svare boeller tillægsboafgift, og boet ikke i øvrigt måtte påkalde sig særlig skattemæssig interesse, findes der ikke at være noget afgørende behov for, at det offentlige kontrollerer bodelingen.

Ved lovforslaget lægges der derfor op til, at der i disse boer end ikke skal udarbejdes en boopgørelse, men blot at arvingerne i forbindelse med boets udlevering skal indsende en opgørelse over boets aktiver og passiver. Det er forudsat, at arvingerne herefter i almindelighed vil kunne dele boet i mindelighed.

Disse meget forenkledte regler vil primært kunne bringes i anvendelse i relation til en række boer, hvis

afgiftspligtige formue ikke overstiger 180.000 kr. Hertil kommer imidlertid yderligere en række boer, hvor en efterlevende ikke-frasepareret ægtefælle er eneste arving i boet og indvilliger i at indtræde i den afdødes skattemæssige stilling. I sådanne situationer kan der ligesom ved overtagelse af boer til uskiftet bo blot ske en overtagelse af afdødes skattepligt.

Denne meget enkle behandlingsform, hvor skifteretten ikke behøver at kontrollere en boopgørelse og beregne boafgifter, og hvor skattemyndighederne for boer med en mindre nettoaktivmasse vil kunne undlade den skattemæssige kontrol, må antages at ville få stor betydning i praksis. Således skønnes ca. 10.000 ud af samtlige 60.000 dødsboer årligt at ville kunne afvikles på denne meget forenkledte og ukomplicerede måde.

Reglerne for behandling af de egentlige småboer foreslås ligeledes ændret. Således indebærer lovforslagets regler om boudlæg en forenkling af de gældende regler om begravelsesudlæg, hvortil kommer, at anvendelsesområdet for begravelsesudlæg (boudlæg) foreslås udvidet.

Som et anden væsentlig ændring i forhold til gældende ret foreslås indført et system med standardiserede afgifter for skifteretternes ydelser i de enkelte typer af boer til erstatning for den bestående skifteafgift. Denne ændring foreslås gennemført ved at indsætte et nyt kapitel i retsafgiftsloven (kapitel 5 a), der udover at samle alle lovens bestemmelser om dødsboer også medtager regler om, hvilken afgift, der skal erlægges i hver enkelt type af bo. Forslaget herom er indeholdt i det samtidigt hermed fremsatte forslag til lov om ændring af retsplejeloven, konkursloven, tinglysningsloven, lov om ægteskabets retsvirkninger samt forskellige andre love, herunder retsafgiftsloven, og skal ses i lyset af, at behandlingen af offentlige boer bortfalder, idet boerne i stedet behandles ved private bobestyrere. Herefter findes der i relation til det offentlige alene at burde opkræves afgifter for skifteretternes arbejde med at berigtige boerne og i de egentligt skiftede boer ydermere for at foretage revision m.v. Hertil kommer en afgiftspligt i forbindelse med påkendelse af tvister, der forudsættes afgjort ved dom.

Afskaffelsen af skifteafgiften vil have til følge, at boopgørelserne kan forenkles væsentligt.

Herudover indeholder lovforslaget en lang række yderligere ændringer i forhold til gældende ret. Af mere betydende ændringer kan peges på nye bestemmelser om skifteværger, proklama, dødsfaldskendelse, midlertidig bobestyrer, legatarer, uprækluderede rettigheder, opsigelse af uopsigelig gæld, betaling af morarenter og boernes afslutning, hvortil